

La línia nacional del PSU de C. Ponència presentada per Joan Comorera i aprovada pel CC el mes d'abril de 1939 i pel Secretariat de la Internacional Comunista el mes de juny del mateix any. París, 19 d'abril de 1939.

«El PSUC per consegüent, opina que la seva línia nacional ha d'ésser formulada d'aquesta manera: Catalunya lluita per una República Catalana, per una República Espanyola creada per la unió lliure de les Repúbliques, iguals en drets.»

La pèrdua total del territori de la República ens obliga a variacions tàctiques fonamentals.

En terra espanyola maldàrem per enfortir i consolidar els poders dels òrgans estatals: Govern de la República, Govern Basc i Govern de la Generalitat. Des de l'estranger hem de treballar per accelerar el procés de descomposició de l'Estat feixista: descompondre'l a fons per crear la nova República, el nou Estat espanyol.

Ultra els problemes generals, polítics, econòmics, militars, internacionals, sobre els quals ja s'ha establert criteri i formulat consignes justes, els problemes de les nacionalitats que constitueixen l'Estat espanyol, aguditzat en termes tals que pot esdevenir el més corrosiu del règim feixista, ha de merèixer la nostra molt especial atenció.

El feixisme ofega, oprimeix, es proposa eliminar de soca-rel les nacionalitats. En la línia oposada nosaltres hem d'exaltar, reivindicar les personalitats nacionals, recollir i desenvolupar les reaccions separatistes de Galícia, Euskadi i Catalunya; popularitzar a Espanya i internacionalment el dret a l'autodeterminació total dels pobles oprimits pel feixisme; aprofitar les conjuntures favorables que ens ofereix la lluita internacional contra el feixisme per facilitar el ressorgiment de les personalitats nacionals oprimides i obtenir el seu reconeixement com a factors positius i necessaris i útils als països democràtics i per la seva més ràpida victòria.

Catalunya ha de merèixer una atenció preferent. Catalunya ha superat ja fa temps l'etapa literària del ressorgiment nacional. Els treballadors, indiferents en el temps del nacionalisme financer, petit-burgès, han esdevingut els capdavanters, els veritables definidors del moviment nacional, en crear el nostre poderós Partit Unificat, marxista-leninista. La classe treballadora, madurada políticament, directora de la transformació econòmica que ha enfortit i personalitzat Catalunya en el conjunt dels pobles hispànics, ha assimilat la concepció staliniana dels problemes nacionals i sota el seu impuls Catalunya segueix endavant, enèrgicament, pel camí del seu redreçament definitiu.

En la lluita per accelerar el procés de descomposició de l'Estat feixista espanyol, hem d'afirmar que Catalunya és el taló d'Aquiles del traïdor Franco.

Aquesta conclusió exigeix que el PSU de Catalunya tingui una línia clara. El PSUC no pot limitar-se a una posició de suport a tendències alienes de separatisme. El PSUC no s'ha de perdre en més o menys encertades generalitzacions sobre els drets dels pobles a disposar lliurement del seu destins. La seva línia ha d'ésser afirmativa i concreta i de tal naturalesa que per ella esdevingui automàticament, el líder indiscutible del Front Nacional de Catalunya, l'aglutinant únic de tots els catalans honrats que lluiten per alliberar-la de traïdors i opressors, de colonitzadors estrangers i de feudals agraris castellans i que a la vegada, impedeixi que el moviment nacional català degeneri en nacionalisme petit-burgès, de reaccions histèriques i sense perspectiva històrica.

Cada crisi política ha determinat un salt endavant del moviment nacional català. En el curs del segle XIX, Catalunya venç el marasme en el qual caigué després del 1714. Aribau, Almirall i Pi i Margall simbolitzen el renaixement literari, històric i polític. El moviment romàntic, inconnex, alimentat per petits nuclis, alguns dels quals no copsaren el seu valor històric, es concreta, esdevé nacional, catalanitat en la mesura en què la pagesia assimila la tècnica dels conreus especialitzats, en què la burgesia es troba en possessió d'una rica indústria, en què la menestralia identifica la defensa del seu progressiu nivell de vida amb la lluita contra l'agrarisme feudal castellà, *de la meseta*, la pèrdua de les colònies tanca el període romàntic. Les conseqüències econòmiques de la derrota per a un país en procés de ràpida industrialització en foren la causa

immediata. L'antimonarquisme, l'antimilitarisme, l'anticastellanisme, caracteritzen el començament d'aquest nou període. Les reaccions esmaperdudes del poder central, tramesa del «colonitzador» Lerroux, violència dels oficials espanyols, lleis d'excepció, no varen frenar el moviment nacional. L'acceleraren. L'apassionament polític, patriòtic, era alimentat per una burgesia ja forta i intel·ligent, oposada a una política central econòmica, aranzelària, de tipus agrari. Solidaritat Catalana n'és el primer fruit. Catalunya ja no és una expressió administrativa dividida en «quatre províncies», és una nació recobrada. Dirigida per una burgesia enèrgica, políticament organitzada, fidelment representada i defensada pels seus líders Prat de la Riba i Cambó, Catalunya salta ràpidament l'etapa municipalista i obté la primera victòria política: la Mancomunitat. Per la llei, la Mancomunitat no era més que un òrgan administratiu de les quatre diputacions catalanes, però de seguida fou el «Govern» de Catalunya amb el seu «president» Prat de la Riba. Amb la Mancomunitat, òrgan insuficient per satisfer l'ambició política dels catalans, s'articula el moviment separatista en mans d'un fill de Solidaritat Catalana, Macià. La dictadura de Rivera dissol la Mancomunitat, prohibeix l'ús del català, les cançons catalanes, les danses catalanes. La repressió vigoritzà el moviment nacional i provocà un desplaçament de forces; la burgesia catalana s'alia a Primo de Rivera i perd la direcció política hegemònica de Catalunya. Els partits republicans signen el Pacte de Sant Sebastià, segona gran victòria política de Catalunya: el Pacte de l'Estatut i del reconeixement de la nacionalitat catalana pels partits republicans i socialista espanyols. Els partits espanyols varen anar més enllà del que podia ésser el seu propòsit, empesos per l'acció del Macià exiliat, el símbol del catalanisme intransigent, que, tanmateix, es refusà a signar un pacte «moderat». Amb la proclamació de la República, Catalunya no donà la seva confiança als signants del Pacte de Sant Sebastià, sinó al seu oposant, a Macià, que predicava una Catalunya lliure socialment avançada. Aquest fet, de profunda significació, assenyala la incorporació massiva de la classe obrera a la vida política. L'Estatut és la tercera gran victòria política de Catalunya, car de la unitat administrativa de la Mancomunitat salta a la unitat política constitucional. El feixisme triomfant, suprimeix l'Estatut, desferma sobre el país la repressió més bestial que hagi conegut la nostra història. ¿Quina serà la forma que prendrà la quarta victòria

política de Catalunya...? La burgesia no dirigeix ja el moviment nacional català. Els dirigents del moviment nacional català són els treballadors i la pagesia, els quals han format el seu instrument polític: el PSU de C, el seu instrument sindical: la UGT, el seu òrgan polític: la FESAC, els quals se senten forts i esperonats per una experiència reeixida d'emancipació econòmica que durà tant com la guerra.

Cal esperar un retorn pur i simple de l'Estatut? L'experiència històrica ens demostra que no.

Hem d'acceptar un envigoriment fortíssim del catalanisme intransigent.

La dictadura feixista persegueix a sang i foc els catalans i la més mínima expressió de catalanisme. La dictadura feixista vol descatalanitzar Catalunya, afusellant, empresonant, prohibint l'idioma a l'Escola, l'Institut, a la Universitat, en qualsevol acte de vida col·lectiva, assajant el desplaçament de poblacions. El feudalisme agrari castellà té en Catalunya una colònia de primer ordre, bona només per a produir riquesa i lliurar-la als seus dominadors. La colonització italiana destrossà la indústria competidora i els conreus que l'estorbaven en els mercats mundials. No hi haurà a Catalunya classe ni estament que no senti la ferida dolorosa. El burgès pel tracte insolent del feudal castellà, el pagès per la pèrdua del seu benestar, fill de la tècnica que va saber assimilar i perfeccionar, el menestral de tradició liberal i catalanista, per la barroeria anticatalana i per l'esclavatge econòmic que li posen els feudals castellans i italians. Els treballador pels salaris de fam, per les llargues jornades, per les fàbriques que «foren seves» destruïdes o tancades, pel contrast brutal del seu sotmetiment econòmic d'avui a la seva emancipació econòmica d'ahir. Totes les classes i estament de Catalunya han de reaccionar amb violència. Els grups tradicionals del catalanisme, reaccionaran en separatisme pur i simple. La classe obrera, la gran massa pagesa, reaccionaran en pro d'una Catalunya lliure que els retorni i completi el règim de llibertats, de dignitats, d'emancipació econòmica.

(...)

L'Estatut va ésser l'expressió d'un període d'hegemonia republicano-socialista a Espanya, republicano-anarquista a Catalunya. Amb la guerra la fesomia política ha canviat profundament a Espanya i a Catalunya. A Espanya, el Partit

Comunista ha esdevingut el partit més fort de la classe obrera. A Catalunya, dos fets s'han produït de vasta transcendència històrica: la consolidació i vertiginós desenvolupament del moviment marxista-leninista, l'afebliment del confusionisme del republicanisme d'esquerra i de la seva expressió sindical, econòmica: l'anarquisme. Aquesta simultaneïtat d'engrandiment i d'enfortiment del moviment marxista-leninista a Espanya i a Catalunya, obre un nou període del plantejament i solució dels problemes nacionals. (...)

La maduresa es donarà ara, car les etapes del moviment nacional català són ben clares: Solidaritat Catalana, Mancomunitat, Estatut, República catalana.

El PSUC per consegüent, opina que la seva línia nacional ha d'ésser formulada d'aquesta manera: Catalunya lluita per una República Catalana, per una República Espanyola creada per la unió lliure de les Repúbliques, iguals en drets.

El document complet es pot consultar a l'Arxiu Massip (Joan Comorera) de la Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona.